

gemeente Tynaarlo

Visie op participatie

Behorende bij concept-
participatieverordening

1 november 2021
Versie 2.1
Concept

Concernstaf || Communicatie || Juridische zaken

Inleiding

Voor u ligt de visie op participatie van het college van B&W met een aanpak op hoofdlijnen. Deze visie hoort bij de concept-participatieverordening die de gemeenteraad ter behandeling wordt aangeboden.

Voor de ambtelijke organisatie wordt op basis van deze stukken een doorvertaling gemaakt naar een handboek participatie. Een werkinstructie met een overzicht met kritische succesfactoren, stappenplannen en overige handreikingen.

Al doende leert men

De gemeente heeft de afgelopen jaren praktijkervaring opgedaan met verschillende manieren van participatie. Een belangrijke les hieruit is dat er altijd iets te leren of te verbeteren valt. Deze visie en aanpak op hoofdlijnen is dan ook gebaseerd op de evaluatie van uitgevoerde projecten en gesprekken met betrokken inwoners, bestuurders en ambtenaren. Het college legt in dit document vast wat het in hoofdlijnen heeft geleerd.

Wat niet in dit stuk is opgenomen is het right-to-challenge, ofwel het overnemen van bepaalde gemeentelijke taken door inwoners. Dit uitdaagrecht is op dit moment nog niet wettelijk verankerd, maar zal voorlopig worden opgepakt vanuit onze visie op Inwonersparticipatie.

Wij wachten ontwikkelingen rondom dit onderwerp af. Zodra er meer duidelijkheid is kan het right-to-challenge worden opgenomen in een latere versie van de visie van B&W en de participatieverordening. Die laatste wordt dan weer door de gemeenteraad vastgesteld.

Achtereenvolgens vindt u in dit stuk een korte weergave van de context, onze visie en ambitie. Vervolgens een overzicht met spelregels en ten slotte een slotwoord waarin we betrokken bedanken.

Visie

Context

Inwoner- en overheidsparticipatie

De rol van de (lokale) overheid is de afgelopen jaren steeds meer van een autoriteit veranderd in een speler in de netwerksamenleving. Enerzijds doordat de overheid terugtreedt en daarmee meer verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van inwoners vraagt, anderzijds doordat inwoners steeds vaker zelf initiatieven ontplooiën en meer toegang hebben tot kennis en vaardigheden. Dat betekent meer dan ooit dat inwoners en overheid elkaar nodig hebben en goed moeten samenwerken.

De traditionele opvatting van participatie waarbij de overheid in eerste instantie bepaalt of en hoe inwoners betrokken worden bij het opstellen van beleid en de uitvoering van projecten, is niet meer vanzelfsprekend. Participatie is niet langer een 'extraatje' maar een noodzaak om binnen de huidige samenleving tot beter en gedragen beleid te komen.

Daarnaast maakt de gemeente steeds vaker onderdeel uit van processen die vanuit de samenleving gestart worden. Inwoners bepalen wat ze nodig hebben en vragen aan de gemeente wat deze daar in kan betekenen. Rollen zijn dus minder strak omliggend. Dat vraagt om flexibiliteit van alle spelers, maar ook om duidelijkheid en heldere afspraken.

Veel gemeenten zoeken naar de formule voor de inwoner- en overheidsparticipatie, die tot gegarandeerde tevredenheid van alle partijen leidt. Helaas bestaat die niet. Er bestaan voor inwoner- en overheidsparticipatie geen simpele regels of formules die gegarandeerd tot succes leiden. Dat komt doordat altijd maatwerk nodig is. Want omstandigheden, speelveld en speelruimte verschillen in ieder traject.

Wij onderscheiden twee soorten van participatie. Enerzijds inwonerparticipatie, waarbij de gemeente inwoners uitnodigt om een bijdrage te leveren aan het opstellen of uitvoeren van beleid en projecten. Anderzijds overheidsparticipatie, waarbij het initiatief vanuit de samenleving komt, maar ondersteuning vanuit de gemeente nodig is. Deze vormen zijn niet altijd strikt gescheiden. Binnen een traject kunnen beide vormen door elkaar heen lopen.

Visie en ambitie

Ambitie

Onze ambitie is behaald als de inwoner- en overheidsparticipatie tot een alledaags, gewoon, vanzelfsprekend, geïntegreerd onderdeel van het gemeentelijk handelen is geworden en een bijdrage levert:

- aan de transparantie en kwaliteit van de plan- en beleidsvorming;
- aan een zorgvuldige afweging van belangen;
- aan betrokkenheid van belanghebbenden en belangstellenden bij de plannen en hun woon- of leefomgeving;
- aan de wens van belanghebbenden en belangstellenden om mee te denken en mee te praten.

Adviesraden

Kennis en ervaringen van inwoners en cliënten kunnen een belangrijke rol spelen in het vormgeven van het gemeentelijk beleid, zowel in het sociaal domein als in de fysieke leefomgeving.

Adviesraden hebben meerwaarde als zij signalen en vragen vroegtijdig in het beleidsproces inbrengen en vanuit het perspectief van inwoners integraal meedenken met beleidsthema's en vraagstukken.

In onze gemeente kennen we de Adviesraad Platteland en Kleine Kernen, het GBOT, sportfederatie E-P-E, het VN Panel, #JongTynaarlo en de adviesraad sociaal domein i.o..

Cruciaal voor een succesvolle aanpak van de participatie achten wij:

- A. Een gedragen visie zoals hier beschreven
- B. Spelregels waaraan de participatie moet voldoen, en de *verordening inwonerparticipatie*
- C. Adequaat omgaan met de kritische succesvoorwaarden voor inwonerparticipatie: een handboek en trainingen voor medewerkers

Visie op inwonerparticipatie

Wij hechten grote waarde aan de inbreng van inwoners, adviesraden, bedrijven en instellingen bij het komen tot nieuwe plannen en beleid. Door belanghebbenden in een vroeg stadium te betrekken, verkrijgen we snel inzicht in de diverse belangen. Vervolgens maken we graag gebruik van de energie en denkracht van belanghebbenden en belangstellenden om samen te werken richting een goede oplossing. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat daar dan wel speelruimte voor moet zijn. Over die ruimte moeten we open en duidelijk zijn.

Het is prachtig als uit een participatietraject blijkt dat de ontwikkeling die je in gang wilt zetten en de belangen van deelnemers verenigbaar zijn. Maar de ervaring leert ons dat dat in veel gevallen niet het geval is, omdat belangen te ver uit elkaar liggen. Het is en blijft daarom belangrijk dat het gemeentebestuur zich goed laat informeren en op basis daarvan (met het algemeen belang in het achterhoofd) een besluit neemt. Aan de gemeenteraad is het de taak de besluiten en de aanpak van het college te toetsen aan de gemaakte afspraken.

Visie op overheidsparticipatie

Wij geven inwoners, ondernemers of organisaties die een idee hebben graag de ruimte om dit uit te werken tot een concreet plan. Wij kunnen hen ondersteunen door bijvoorbeeld informatie aan te leveren of ze op weg helpen door ze in contact te brengen met relevante partijen. Uitgangspunt hierbij is dat de initiatiefnemer verantwoordelijk blijft. Wij nemen het proces als gemeente niet over. De mate waarin we participeren is maatwerk. Dat hangt bijvoorbeeld af van de maatschappelijke impact van het initiatief, of van in welke mate het plan past binnen doelstellingen van de gemeente.

Wij verwachten van initiatiefnemers dat zij over hun ideeën in gesprek gaan met belanghebbenden en afspraken maken over de uitwerking van het plan. Wanneer toestemming van het college van B&W of gemeenteraad noodzakelijk is toetsen wij het na indiening aan wet- en regelgeving en beleid. Ook beoordelen we of de verschillende belangen voldoende in kaart zijn gebracht en meegewogen in de uitwerking van het initiatief. Als dit het geval is wordt het plan in procedure gebracht.

Algemene spelregels

De uitvoering van de participatieaanpak verschilt per traject, maar de wijze waarop we daarin samenwerken met de betrokkenen moet eenduidig zijn. Zij moeten weten wat ze van ons kunnen verwachten. Daarom hebben we spelregels opgesteld die voor ieder traject van toepassing zijn.

Voor de start

1. We kiezen per onderwerp bewust wel of niet voor participatie
2. Wij betrekken (bewoners)netwerken/ adviesraden aan de voorkant in het proces (fase van agendavorming in de beleidscyclus). Ook als de opgave of het probleem nog niet helemaal duidelijk is.
3. We gaan voor de start van een traject met betrokkenen in gesprek over hoe het traject er uit zou kunnen zien en wat hun wensen daar in zijn.

Uitvoering

4. Bij beleidsontwikkelingen en/of projecten met een grote (maatschappelijke) impact op diverse betrokkenen met uiteenlopende belangen, stelt de gemeenteraad vooraf vast de manier waarop er geparticipeerd wordt. In andere gevallen is dat het college.
5. Bij de start van een participatietraject wordt expliciet benoemd wat de kaders zijn.
6. Wij streven ernaar om in gesprek te gaan met een groep waarin verschillende belangen goed vertegenwoordigd zijn. Bij de start van een participatietraject stellen wij na overleg met de deelnemers specifieke spelregels op voor dat traject. Het gaat dan minimaal om: stel met inachtneming van bovenstaande stappen een startnotitie op met daarin duidelijk de participatie omschreven.
7. Startnotitie wordt vastgesteld en dient als leidraad voor het te in te zetten traject.
8. Deelnemers stellen zich open op en luisteren naar elkaar.
9. Wij laten zien wat we doen met de uitkomsten van de participatie en motiveren het als het besluitvormend orgaan (college of raad) afwijkt van datgene wat ingebracht of geadviseerd is.
10. We zijn reëel in de inspanning die we vragen aan deelnemers.
11. Tussentijds wordt het besluitvormende orgaan (college of gemeenteraad) geïnformeerd over de voortgang van het traject.
12. Wij houden gedurende het traject contact met de deelnemers. Als een traject even stil ligt of als er niets te melden is, geven we dit duidelijk aan en maken we concrete afspraken over het vervolg

Afronding en evaluatie

13. Ieder traject heeft een duidelijke start en een einde. Voor iedereen is duidelijk wanneer een traject is afgerond.
14. Na afloop van ieder traject evalueren wij het traject met de deelnemers, maar ook het interne proces wordt onder de loep genomen.

Slotwoord

Participatie is altijd maatwerk. Ieder traject is verschillend en vraagt om een eigen oplossing. Daar is geen sjabloon op te leggen voor wat betreft de inzet van middelen. Maar wél een visie, een ambitie en een omschrijving van stappen die je altijd zet en met wie je dat doet. Dat hebben we in dit stuk zo helder mogelijk willen omschrijven.

Het blijft dus iedere keer weer verkennen, goed opletten en weloverwogen stappen zetten. Daar moeten en zullen we elkaar steeds beter in vinden. Raad, college, organisatie, adviesorganen, belanghebbenden en belangstellenden. Wij hebben daar het volste vertrouwen in en zijn van mening dat we met dit stuk een leidraad in handen hebben.

Dit stuk, de verordening en ook het handboek voor de ambtelijke organisatie konden alleen tot stand komen dankzij de inbreng van velen. Zo zijn er gesprekken gevoerd met projectleiders en beleidsmedewerkers met ervaring op het gebied van participatie. Daarnaast is er een werksessie geweest met leden van de gemeenteraad. Ten slotte is er met inwoners gesproken die betrokken waren bij één of meerdere participatietrajecten. Zo spraken we mevrouw Vrijhof uit Vries (participatieproces Vries Zuid), de heer Moes uit De Groeve (voormalig burgerplatform sociaal domein en nu Tynaarlo Goed Gehoord), de heer Dol uit Eelderwolde (voorzitter bewonersvereniging Ter Borch), mevrouw Rozema uit Paterswolde (Adviesraad Platteland en Kleine Kernen), mevrouw Schilhorn van Veen uit Tynaarlo (voorzitter dorpsbelangenvereniging Tynaarlo) en de heer Venema uit Zuidlaren (klankbordgroep Zuidlaren).

Vanaf deze plaats willen wij als college van B&W iedereen die een bijdrage heeft geleverd nogmaals bedanken voor zijn of haar inbreng.

Namens het college van B&W

Pepijn Vemer
Wethouder participatie